

experiències

L'aprenentatge cooperatiu i la crisi de la COVID19

per David W. Johnson

En la pandèmia mundial de la COVID19 és temptador aïllar els estudiants fent que facin el seu treball escolar per si mateixos, ja sigui a casa o a les aules on estan separats els uns dels altres almenys dos metres. L'escola pot convertir-se en una activitat individual amb els professors guiant els estudiants a través del Zoom i altres programes informàtics. No obstant això, en temps d'emergència, la interacció social i el suport són més necessaris que mai. A l'escola, això significa que l'aprenentatge cooperatiu és essencial. Alguns dels beneficis de l'aprenentatge cooperatiu són que promou nivells més alts de suport social, relacions més positives amb els companys, un aprenentatge més personalitzat, un desenvolupament social i cognitiu més saludable, un raonament moral més alt i nivells saludables de salut psicològica.

L'aprenentatge cooperatiu no és incompatible amb el distanciament social. És possible fer totes dues coses simultàniament. Es poden establir grups cooperatius en línia a través de Zoom i altres programes d'Internet. Dins de l'aula, els estudiants (amb màscares) poden ser

assignats a parelles o trios que s'asseuen a dos metres de distància. Els professors poden trobar formes creatives de fer que els estudiants treballin junts de manera cooperativa mentre mantenen una distància de seguretat entre ells.

Per a comprendre com utilitzar l'aprenentatge cooperatiu en la pandèmia és necessari discutir la naturalesa de l'aprenentatge cooperatiu, els elements bàsics de l'aprenentatge cooperatiu, els tipus d'aprenentatge cooperatiu i els resultats de l'aprenentatge cooperatiu.

NATURALES DE L'APRENTATGE COOPERATIU

La cooperació és treballar junts per aconseguir objectius compartits (Johnson, 1970; Johnson & Johnson, 1989). L'aprenentatge cooperatiu és l'ús instructiu de petits grups perquè els estudiants treballin junts per a maximitzar el seu propi aprenentatge i el dels altres (Johnson, Johnson i Holubec, 2013). Qualsevol tasca d'aprenentatge en qualsevol àrea temàtica amb qualsevol pla d'estudis amb un estudiant de qualsevol edat pot estructurar-se de manera cooperativa.

ELEMENTS BÀSICS DE L'APRENTATGE COOPERATIU

Per a estructurar una lliçó d'aprenentatge cooperatiu es requereixen cinc elements bàsics: interdependència positiva, responsabilitat individual, interacció promocional, habilitats socials i processament en grup. El nucli dels esforços de cooperació és la interdependència positiva, la percepció que un està vinculat amb uns altres de manera que no pot tenir èxit tret que ells ho facin (i viceversa) (Deutsch, 1949; Johnson & Johnson, 1989). Si bé cada lliçó ha de contenir una interdependència positiva d'objectius, la interdependència positiva també pot estructurar-se mitjançant recompenses mútues, recursos distribuïts, funcions complementàries, una identitat mútua, un enemic exterior, la participació en una situació de fantasia, límits ambientals i una divisió del treball (Johnson, Johnson i Holubec, 2013).

La responsabilitat individual existeix quan s'avalua el rendiment de cada estudiant individual i els resultats es retornen com a retroalimentació al grup i a l'individu

“L'aprenentatge cooperatiu no és incompatible amb el distanciament social. És possible fer totes dues coses simultàniament.”

EL MODEL COOPERATIU ÉS LA PALANCA DEL CANVI PERQUÈ TOT EL QUE TENIM HO HEM CONSTRUÏT ENTRE TOTS.

El Centre Internacional d'Aprenentatge Cooperatiu és l'Organització que, amb David i Roger Johnson, "pare de l'Aprenentatge Cooperatiu educatiu" imparteix formació i CERTIFICA a les persones i als Centres educatius com a garant de la seva qualificació i compromís amb la Cultura de l'Aprenentatge Cooperatiu.

2.300

Professors que hemos format en el seu centre

350

Especialistes certificats en els nostres cursos

75.000

Alumnes beneficiats

www.cooperativo.org
[@cooperativojj](https://twitter.com/cooperativojj)

Centro Internacional de
Aprendizaje Cooperativo
Cooperative Learning International Center (CLIC)

(Johnson i Johnson, 1989). La responsabilitat individual pot estructurar-se mitjançant (a) l'observació dels estudiants mentre treballen junts i la documentació de les contribucions de cada membre, (b) fent que cada estudiant expliqui el que ha après a un company de classe, o (c) donant una prova individual a cada estudiant.

Els estudiants promouen l'èxit dels altres ajudant, assistint, elogiant, encoratjant i donant suport als esforços de cadascun per a aprendre (Johnson & Johnson, 1989). En fer-ho, es produeixen processos cognitius com la discussió de la naturalesa dels conceptes que s'aprenen, l'explicació oral a uns altres de com resoldre problemes, l'ensenyament dels coneixements propis als companys, el desafiament als raonaments i conclusions de cadascun, i la connexió del present amb l'aprenentatge passat. La interacció promocional també inclou processos interpersonals com el suport i el foment dels esforços per aconseguir, la celebració conjunta de l'èxit del grup i el modelatge de l'ús apropiat de les habilitats socials.

Per a contribuir a l'èxit d'un esforç cooperatiu es requereixen aptituds interpersonals i de grups petits (Johnson i Johnson, 1989). Les aptituds de lideratge, de creació de confiança, de comunicació, de presa de decisions i de gestió de conflictes han d'ensenyar-se amb la mateixa determinació i precisió que les aptituds acadèmiques.

El processament en grup pot definir-se com l'examen de l'eficàcia del procés que els ciutadans utilitzen per a maximitzar els seus propis assoliments i els dels altres, de manera que puguin identificar-se maneres de millorar el procés (Johnson i Johnson, 1989). És necessari que els estudiants descriguin quines accions són útils i no útils per a assegurar que tots els estudiants aconseguixin i mantinguin relacions de treball efectives.

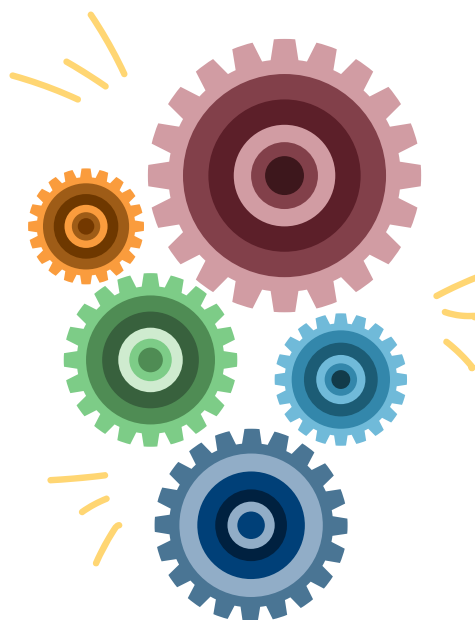
Aquests cinc elements bàsics permeten als instructors: a) estructurar qualsevol lliçó en qualsevol àrea temàtica amb qualsevol conjunt de materials del pla d'estudis per a l'aprenentatge cooperatiu, b) afinar i adaptar l'aprenentatge cooperatiu a les seves circumstàncies, necessitats i estudiants específics, i c) intervenir per a millorar l'eficàcia de qualsevol grup que estigui funcionant malament.

TIPUS D'APRENTATGE COOPERATIU

Es poden identificar quatre tipus d'aprenentatge cooperatiu (Johnson, Johnson i Holubec, 2013). L'aprenentatge cooperatiu pot utilitzar-se per a ensenyar continguts específics (grups d'aprenentatge cooperatiu formal), per a assegurar el processament cognitiu actiu de la informació durant l'ensenyament directe (grups d'aprenentatge cooperatiu informal), per a proporcionar suport i assistència a llarg termini per al progrés acadèmic (grups de base cooperatius) i per a utilitzar els conflictes intel·lectuals (controvèrsia constructiva) per a millorar els assoliments i la solució creativa de problemes.

Aprenentatge cooperatiu formal. L'aprenentatge cooperatiu formal consisteix en el fet que els estudiants treballin junts, durant un període de classe a diverses setmanes, per a aconseguir objectius d'aprenentatge mutu i completar conjuntament tasques i assignacions específiques (Johnson, Johnson i Holubec, 2013). Qualsevol requisit de curs o assignació en qualsevol pla d'estudis o àrea temàtica per a un estudiant de qualsevol edat pot estructurar-se per a ser cooperatiu. Per a estructurar l'aprenentatge cooperatiu formal l'instructor:

1. Presa d'una sèrie de decisions sobre com estructurar els grups d'aprenentatge: quina grandària de grups, com s'assignen els estudiants als grups, quins rols s'han d'assignar als estudiants, com organitzar els materials i com organitzar la sala. L'instructor també especifica els objectius de la lliçó (una habilitat acadèmica i una altra social).
2. Ensenya els conceptes, principis i estratègies acadèmiques que els estudiants han de dominar

i aplicar, i explica: (a) la tasca a realitzar, (b) els criteris d'èxit, (c) la interdependència positiva, (d) la responsabilitat individual, i (e) els comportaments esperats dels estudiants.

3. Supervisa el funcionament dels grups d'aprenentatge i intervé per a (a) ensenyar habilitats de cooperació i (b) proporcionar assistència en l'aprenentatge acadèmic.
4. Avalua el rendiment dels estudiants segons els criteris d'excel·lència preestablerts i s'assegura que els grups processin l'eficàcia amb la qual els membres han treballat junts.

Aprenentatge cooperatiu informal. L'aprenentatge cooperatiu informal consisteix en el fet que els estudiants treballin junts per a aconseguir un objectiu d'aprenentatge conjunt en grups temporals i ad hoc que duren des d'uns pocs minuts fins a un període de classe (Johnson, Johnson i Holubec, 2013). Els estudiants participen en discussions enfocades de tres a cinc minuts abans i després de l'ensenyament directe i en discussions de tres a cinc minuts entre companys, intercalades al llarg de l'ensenyament directe.

Grups de Base Cooperativa. Els grups de base cooperatius són grups d'aprenentatge cooperatiu heterogenis i a llarg termini amb membres estables en els quals els estudiants es proporcionen mútuament suport, estímul i assistència (Johnson, Johnson i Holubec, 2013). La utilització dels grups de base tendeix a millorar l'assistència, personalitzar el treball requerit i l'experiència escolar, i millorar la qualitat i la quantitat de l'aprenentatge. Els grups de base tenen una composició permanent (és a dir, un semestre o un any escolar) i proporcionen les relacions de cura i suport a llarg termini entre parells necessàries per a ajudar els estudiants a desenvolupar-se cognitiva i socialment de manera saludable.

Controvèrsia constructiva. Existeix una controvèrsia constructiva quan les idees, informació, conclusions, teories i opinions d'una persona són incompatibles amb les d'una altra, i ambdues miren d'arribar a un acord que reflecteixi el seu millor judici raonat (Johnson & Johnson, 2018). La controvèrsia constructiva implica la discussió dels avantatges i desavantatges de les accions proposades per a sintetitzar solucions noves i creatives.

Quan s'utilitzen en combinació, la cooperació formal, informal, els grups de base i la controvèrsia constructiva proporcionen una estructura general per a l'aprenentatge escolar.

RESULTATS DE L'APRENTATGE COOPERATIU

Els esforços de cooperació donen com a resultat nombrosos resultats que es poden subsumir en tres

“La cooperació per a aconseguir un objectiu comú dona lloc a majors assoliments i a una major productivitat que els esforços competitius o individualistes.”

àmplies categories (Johnson & Johnson, 1989, 2005):

1. Esforç per aconseguir: La cooperació per a aconseguir un objectiu comú dona lloc a majors assoliments i a una major productivitat que els esforços competitius o individualistes.
2. Relacions interpersonals positives: Es desenvolupen relacions més positives, compromeses i de suport en situacions de cooperació que en situacions competitives o individualistes.
3. Ajust psicològic i salut. El treball en cooperació amb els companys i la valoració de la cooperació donen com a resultat una major salut psicològica i una major autoestima que la competència amb els companys o el treball independent.

Aquesta recerca té una considerable capacitat de generalització, ja que: a) els participants en la recerca han variat quant a classe econòmica, edat, sexe, cultura i país, b) les tasques de recerca i les mesures de les variables dependents han variat àmpliament, i c) molts investigadors diferents amb orientacions marcadament diferents que treballen en països i entorns diferents i en decennis diferents han realitzat els estudis.

Referències

- Deutsch, M. (1949). A theory of cooperation and competition. *Human Relations*, 2, 129-52.
- Johnson, D. W. (1970). *Social psychology of education*. New York: Holt, Rinehart, & Winston.
- Johnson D.W., & Johnson, R. T. (1989). *Cooperation and Competition: Theory and Research*. Edina, MN: Interaction Book Company.
- Johnson, D.W., & Johnson, R. T. (2005). New Developments in Social Interdependence Theory. *Genetic, Social, and General Psychology Monographs*, 131, No 4.
- Johnson, D. W., & Johnson, R. T. (2018). *Creative controversy: Intellectual challenge in the classroom* (Fifth Edition). Edina, MN: Interaction Book Company.
- Johnson, D. W., Johnson, R. T., & Holubec, E. J. (2013). *Cooperation in the classroom* (9th Ed.). Edina, MN: Interaction Book Company.

David W. Johnson és Codirector del Centre d'Aprenentatge Cooperatiu de la Universitat de Minnesota. Professor de Psicologia Educacional i Codirector del Centre d'Aprenentatge Cooperatiu de la Universitat de Minnesota. Autor de més de 40 llibres i més de 400 articles de recerca i capítols en llibres. Ha rebut diversos premis per les seves recerques i docència. Va ser consultor organitzacional en escoles i empreses a Amèrica del Nord, Amèrica Central, Sud-amèrica, Europa Occidental, Europa Oriental, Àfrica, Àsia, Orient Mitjà i a la Regió del Pacífic.